

14. D.M.Parmanova. Qoraqalpoq sur qorako‘l zotli qo‘ylardan olingan naslning jun tolasining sifati. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal-2021, № 10. 51-53 b.

15. D.Parmanova, F.Aliqulov. Qorako‘lchilikda qoraqalapoq sur naslli qo‘zilarni olish usullari. Scientific progress journal, 2021. 436-440.

16. Z.Hakimov, D.Parmanova, Sh.Shoxnazarova. Har xil genotipli qo‘ylarni jadal bo‘rdoqilashda “Best Mega Mix” to‘la qiymatli ozuqadan foydalanish samaradorligi. Central Asian Academic Journal of Scientific Research, 2022. 76-80 b.

17. D.Parmanova, Sh. Shoxnazarova. Qo‘ylarni go‘sh t mahsuldorligini oshirishda “Best Mega Mix” to‘la qiymatli ozuqadan foydalanish samaradorligi. Agrotexnologiya va veterinariya tibbiyoti ilmiy jurnal. 2022, 834-837.

18. Жўраева Д.Р., Б.Д.Аллашов “Маккажўхори етиштиришда инновацион усулда тайёрланган компостдан фойдаланиш”. International scientific journal science and innovation issue dedicated to the 80th anniversary of the academy of sciences of the republic of uzbekistan 2023й, 2098-302.

19. Б.Д.Аллашов, С.Ғ.Жамолов, Д.Р.Жўраева. Сувсизликка ва иссиққа чидамли бўлган озучабоп экинларнинг хорижий нав ёки намуналарини танлаш. International scientific journal science and innovation issue dedicated to the 80th anniversary of the academy of sciences of the republic of Uzbekistan 2023й. 285-296.

20. Бонни М.А., Аллашов Б.Д., Ахмедов Т.П., Жўраева Д.Р. Жавдар экини уруғчилигининг самарадорлигини оширишда “Шалола” навида танлаш ва бирламчи уруғчилик ишларини олиб бориш. “шоли ва дуккакли дон экинлари селекцияси, уруғчилиги ҳамда етиштириш агротехнологияларини илмий-амалий асослари” мавзусидаги халқаро илмий-амалий анжуман. 278-281 бет.

UO‘K: 636.05. 636.07

UY SHAROITIDA G‘OZLARNI PARVARISHLASH TEXNOLOGIYASI

A.X.Xolmatov-q.x.f.n., dotsent¹,

U.T.Xodjaev-q.x.f.n., dotsent²

*Chorvachilik va parrandachilik ilmiy tadqiqot instituti¹,
Tash DAU, dotsent²*

Annotatsiya. Maqolada g‘ozlarni tomorqalarda va fermer xo‘jaliklarida parvarishlash yo‘llari va ulardan sifatli mahsulotlar olish jarayoni yoritilgan. G‘ozlarni samarali parvarishlash uchun ularni saqlash va asrash jarayonlarini tashkil etish hamda balanslashgan ozuqa ratsionlaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: g‘oz go‘sh t, tuxum, pat va par, inkubatsiya, omixta yem, retsept, bo‘tk, konsentrat ozuqa.

Summary. The article covers the ways of keeping geese in homesteads and farms and the process of obtaining quality products from them. For effective care of geese, it is important to organize the processes of keeping and preserving them, as well as the use of balanced feed rations.

Key words: goose meat, eggs, feathers and feathers, incubation, mixed feed, recipe, porridge, concentrate feed.

Kirish. Tomorqalarda va fermer xo'jaliklarda g'ozlarni parvarishlash va ulardan sifatli mahsulot olish, jumladan parxezbop g'oz go'shti, tuxum va qo'shimcha yengil sanoat uchun qimmatbaho par va pat mahsulotlari olish muhim ahamiyatga ega. G'ozlar o'ziga xos biologik xususiyatlarga ega bo'lib, boshqa qishloq xo'jaligi parrandalariga nisbatan turli kasalliklarga chidamliligi, tez yetiluvchanligi va yashovchanligi bilan farq qiladi.

G'ozlarni suv havzalari bor joylarda parvarishlash va ulardan mahsulot olish iqtisodiy samara beradi. Chunki suv havzasidagi oзуqalarning qariyb 65-70% ni o'zlashtiradi, qolgan 25-30% konsentrat oзуqa qo'lda beriladi.

Tadqiqotning maqsadi: Tomorqa va fermer xo'jaliklarda g'ozchilikni tashkil qilish va ulardan sifatli mahsulot olishga erishish.

Vazifalar: G'ozchilikni rivojlantirishda sifatli mahalliy va organik oзуqalardan tayyorlangan oзуqa restseptlarini ishlab chiqarish va sifatli mahsulot olish uchun saqlash hamda asrash sharoitlarini tashkil etish.

Asosiy qism. G'ozlar issiqqa talabchan emas, past darajali havo haroratiga chidamli, quruq to'shamada qattiq sovuqda ham qo'rqmaydi. Fermer xo'jaliklarida va aholi tomorqalarida g'ozlarni boqish uchun yengil va arzon qurilish materiallaridan foydalanilsa bo'ladi. Parrandaxona tomini somonli loy bilan yopish mumkin. Polini taxtadan yasagan ma'qul. Pol qismi tashqaridan 15-20 sm baland bo'lishi lozim. Devorlarini somonli loy yoki shkaturka qilib 20% lik ohak bilan oqlab chiqish kerak. Yorug'lik polning ustida 15 lk.dan kam bo'lmasligi kerak.

Parrandaxonaga isitish va shamollatish uskunalari o'rnatiladi, setka bilan to'sib 50-150 boshga mo'ljallab xonalarga bo'linadi. Xona toza, quruq va yaxshi shamollatiladigan, yelvizaksiz bo'lishi kerak. Yelvizak va namlik g'ozlarning mahsuldorligiga salbiy ta'sir etadi. Xonaning balandligi o'rtacha 1,8-2,0 sm bo'ladi.

Parrandaxona uchun to'shama sifatida qirindi, maydalangan somonlardan foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi. To'shama quruq, mog'orlanmagan va to'shamaning qalinligi 10-15 sm bo'lishi lozim. Agar to'shama nam bo'lsa g'oz patlari ifloslanadi, g'oz tanasi issiqlikni yaxshi saqlay olmaydi, oзуqa sarfi ko'payadi. Organizmning tashqi muhit ta'siriga qo'shilishi kamayadi. Shuning uchun to'shamaning quruq bo'lishini doim kuzatib turish lozim.

G'ozlar tanasi qalin va issiq parlar bilan qoplanganligi uchun -25°C sovuq haroratga chidaydi. Lekin past haroratda g'ozlar tuxum bermaydi, shuning uchun parrandaxonalar -2-3°C dan sovuq bo'lmasligi kerak, aks holda tuxumlar muzlab qoladi va inkubatsiya davrida jo'ja ochib chiqmaydi.

Yosh g'ozlar omuxta yem va yangi o'rilgan ko'k o'tlar, omuxta yemning nam qorishmasi, pishirilgan kartoshkalar bilan boqiladi. Birinchi uch kun davomida maydalangan makkajo'xori doni, arpa yoki boshqa donlar uni va kepak beriladi.

Yosh g'ozlar uchun omuxta yemni o'simlik va hayvonlarga oid oqsilga boy oзуqalar, beda uni, quruq achitri va mineral qo'shimchalardan tayyorlanadi. Ular uchun maydalangan ko'kat yaxshi oqsil oзуqasi hisoblanadi.

Yosh g'ozlarni omuxta yem va ko'k o'tlar bilan bir kunda bir boshga o'rtacha sarfi me'yoriga rioya qilgan holda oziqlantirish maqsadga muvofiq bo'ladi.

1-jadval

Yosh g'ozlar uchun bir kunda bir boshga omuxta yem va ko'k o'tlar taxminiy sarfi

G'ozning yoshi (kun)	Omuxta yem (gr)	Ko'k o't (gr)
1-10	20	50
11-20	55	100
21-30	120	200
31-40	140	300
41-50	160	400
51-60	180	500
61-70	200	600
71-75	220	700
75 kunlik natija	9.8	25 kg

Yosh g'ozlar 75 kun davomida belgilangan me'yorda parvarishlanganda, ularning tirik vazni 5,0-5,5 kg. ni tashkil etadi.

G'ozlarni boqishda arzon mahalliy oзуqalardan ko'k o'tlar, sabzi, kartoshka, qovoq, karam bargi, sholg'om, lavlagi, ildizmevalar, beda, o't uni va omuxta siloslardan foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi. G'ozlar bir kunda 3-4 mahal oзуqlantiriladi shulardan 2-3 mahali nam qorishma va kechgа esa donli konsentrat oзуqalar beriladi.

G'ozlar organizmida o'sish va rivojlanish davrida mineral moddalar almashinuvi kuchayadi, shuning uchun kerakli miqdorda kalsiy, fosfor, natriy va boshqa moddalar qabul qilish kerak bo'ladi.

2-jadval

Tirik vazni 5-5,5 kg bo'lgan g'ozlar uchun oзуqa ratsioni (1boshga bir kunda gr.)

Oзуqa turi	Bir oyda tuxum berishi (dona)				
	3	6	9	12	15
Suli, don chiqindilari	60	70	80	90	100
Suli uni	24	26	32	36	40
Bug'doy uni	20	21	36	40	45
Bug'doy kepagi	50	50	50	50	50
G'sht-suyak uni	-	4	6	9	12
No'xot uni	5	6	9	12	15
Lavlagi, qovoq, sabzi	200	200	200	200	200
Qaynatilib pishirilgan kartoshka	200	200	200	200	200

Qaysi davrda bo'lishidan qat'iy nazar g'ozlar to'la qiymatli makro va mikroelementlar hamda vitaminlarga boy oзуqalar bilan oziqlantirilsa yuqori sifatli mahsulot olishga erishiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. A.X.Xolmatov "G'ozlarni parvarishlash" o'quv qo'llanma, nashriyot "Tasvir" 2021, 10-20 betlar.

2. A.T.Isaboyev, X.I.Normuxammedov “Uy g‘ozlarini o‘stirish bo‘yicha tavsiyalar”. Parrandasanoat uyushmasi 2012 yil.
3. D.M.Parmanova. Rational use of different types of feedings in the feeding of Karakol sheep. ACADEMICIA: : An International Multidisciplinary Research Journal-2021, 190-193 b.
4. D.M.Parmanova. Qoraqalpoq sur qorako‘l zotli qo‘ylardan olingan naslning jun tolasining sifati. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal-2021, № 10. 51-53 b.
5. D.Parmanova, F.Aliqulov. Qorako‘lchilikda qoraqalapoq sur naslli qo‘zilarni olish usullari. Scientific progress journal, 2021. 436-440.
6. Z.Hakimov, D.Parmanova, Sh.Shoxnazarova. Har xil genotipli qo‘ylarni jadal bo‘rdoqilashda “Best Mega Mix” to‘la qiymatli ozuqadan foydalanish samaradorligi. Central Asian Academic Journal of Scientific Research, 2022. 76-80 b.
7. D.Parmanova, Sh. Shoxnazarova. Qo‘ylarni go‘sht mahsuldorligini oshirishda “Best Mega Mix” to‘la qiymatli ozuqadan foydalanish samaradorligi. Agrotexnologiya va veterinariya tibbiyoti ilmiy jurnal. 2022, 834-837.
8. Жўраева Д.Р., Б.Д.Аллашов “Маккажўхори етиштиришда инновацион усулда тайёрланган компостдан фойдаланиш”. International scientific journal science and innovation issue dedicated to the 80th anniversary of the academy of sciences of the republic of uzbekistan 2023й, 2098-302.
9. Б.Д.Аллашов, С.Ғ.Жамолов, Д.Р.Жўраева. Сувсизликка ва иссиққа чидамли бўлган озуқабоп экинларнинг хорижий нав ёки намуналарини танлаш. International scientific journal science and innovation issue dedicated to the 80th anniversary of the academy of sciences of the republic of Uzbekistan 2023й. 285-296.
10. Бонни М.А., Аллашов Б.Д., Ахмедов Т.П., Жўраева Д.Р. Жавдар экини уруғчилигининг самарадорлигини оширишда “Шалола” навида танлаш ва бирламчи уруғчилик ишларини олиб бориш. “шоли ва дуккакли дон экинлари селекцияси, уруғчилиги ҳамда етиштириш агротехнологияларини илмий-амалий асослари” мавзусидаги халқаро илмий-амалий анжуман. 278-281 бет.

УЎК: 636.39.082.11

**ТУРКИЯДАН ИМПОРТ ҚИЛИНГАН АНГОР ЗОТЛИ ОНА
ЭЧКИЛАРДАН ТУҒИЛГАН АВЛОДЛАРНИНГ ТИРИК ВАЗН
КЎРСАТКИЧЛАРИ**

**Д.К.Ақназаров-қ.х.ф.ф.д., (PhD), Қўйчилик ва эчкичилик бўлим бошлиғи
Чорвачилик ва паррандачилик илмий-тадқиқот институти**

Аннотация. Тадқиқотда Туркия селекциясига мансуб ангор зотли она эчкилардан туғилган улоқларнинг турли ёш даврларида тирик вазн кўрсаткичлари келтирилган. Тадқиқот натижаларига кўра эркак улоқларнинг ўсиш суръати урғочи улоқларникига нисбатан юқори эканлиги аниқланди. Бу Туркия селекциясига мансуб ангор зотли эчки авлодлари Ўзбекистоннинг

101	Abdykarimova SH.A., Dyussembayev S.T., Serikova A.T. Features of using natural aluminosilicates-bentonite and zeolites in agriculture	388
102	Boybulov B.Sh., Ulug'muradov A.D., Xatamov A.X. Qo'ychilik tarmog'ini rivojlantirishning muhim omillari	392
103	Рўзибоев Н.Р., Акназаров Д.К. Акчасой типдаги қўйларнинг экстерьер хусусиятлари	396
104	Рўзибоев Н.Р., Гаибназаров Д.А., Юлдашева А.М. Гўшт-ёғ маҳсулдорлик йўналишидаги акчасой типига мансуб қўйларнинг тирик вазни	400
105	Turganbayev R.U., Yerimbetova J.B. Ustyurt sharoitida tuyalar jun mahsuldorligining tug'im yoshi va yaylov hududlariga bog'liqligi	404
106	Suyunova Z.B., Yaxyayev B.S. Organik moddalar hazmlanishi va sigirlar sut mahsuldorligiga ratsion tarkibining ta'siri	408
107	Axtamova M.T. Ozuqaviy qo'shimchalardan foydalanishning qoramollar sut mahsuldorligiga ta'siri	411
108	Хафизов И.И. Отларини бонитировка қилиш тамойиллари	415
109	Хафизов И.И. Отларнинг экстерьер ва уни баҳолаш	419
110	Хафизов И.И. Отларда интерьер кўрсаткичларини ўрганишнинг илмий-амалий аҳамияти	423
111	Boybulov B.Sh. Hisor zotli qo'ylarni bosh sonini ko'paytirish va naslini yaxshilash	427
112	Boybulov B.Sh., Xoliqov N., Buxarova M. Issiq iqlim sharoitida mahalliy ozuqalar va xorijiy faol biologik qo'shimchalardan foydalanib sigirlarning sut mahsuldorligini oshirish	431
113	Xolmatov A.X., Xodjaev U.T. Yosh parrandalarni organik ozuqa qo'shimchalari bilan oziqlantirishning ahamiyati	434
114	Xolmatov A.X., Xodjaev U.T. Uy sharoitida g'ozlarni parvarishlash texnologiyasi	438
115	Акназаров Д.К. Туркиядан импорт қилинган ангор зотли она эчкилардан туғилган авлодларнинг тирик вазн кўрсаткичлари	441
116	Erqulov U.U. Simmental zotli tanachalarni eksteryer ko'rsatkichlari	445
117	Kaniyazova A.A., Erdanova G.M. Tuxum yo'nalishidagi dominant D-149 tovuqlarining maxsuldorlik xususiyatlari haqida	447
118	Jo'rayeva D.R. Asalari zahari va uni tavsifi	451
119	Jo'rayeva D.R. Asalari zahari va uni olish usullari	454
120	Jo'rayeva D.R. Фацелия бу	459
121	Karshiyev Z.A. Zaanen hamda kamori zotli naslli takalar bilan mahalliy echkilarni chatishtirishdan olingan birinchi avlod duragaylarning tirik vazn dinamikasi va o'sish ko'rsatkichlari	462
122	Улугмуратов А.Д., Исматова Р.А., Л.Х.Ахмадалиева Актуальность правовой охраны изобретений в НИИветеринарии	467
123	Туткышбай И.А., Оспанова М.С. Исследование домашних индивидуальных собак на туберкулез	470
124	Сарыбаев Ы.У. Иммуноферментное определения эстрадиола в	475